

Aký jazyk pre spoločnú Európu ?

„Učiť sa jazyky!“ – počúvame dnes na každom kroku. Častou dilemou však ostáva rozhodnutie - ktorý: Anglický? Nemecký? Francúzsky? Ruský? Iný? Alebo radšej všetky? Trúfne si toto niekto zodpovedne posúdiť, kompetentne rozhodnúť alebo aspoň nezištne poradiť?

O potrebe komunikácie na medzinárodnej úrovni dnes asi nikto nepochybuje. Rúcanie hraníc, budovanie globálnej (informačnej) spoločnosti, zjednocovanie Európy – to všetko nie je možné bez efektívnej komunikácie. Dnešný stav riešenia jazykových bariér však vôbec nie je uspokojivý.

Historické súvislosti a pokusy o riešenie

Na potrebu riešiť medzinárodnú komunikáciu poukazovali už veľikáni ako J. A. Komenský, G. W. Leibniz i ďalší, a zároveň sa aj mnohí pokúsili o jej riešenie.

Esperanto i niekoľko desiatok ďalších riešení dokazujú, že riešenie neutrálnym - umelým jazykom je správny trend, ktorému žiadny národný jazyk nemôže konkurovať z jednoduchého dôvodu: národný jazyk je tvorený pre potreby daného národa, nie pre iné národy a jazyky.

Aj latinčina, ktorá je dodnes aktuálna a užitočná napríklad v medicíne, jasne dokazuje výhody tohoto trendu.

A aj keď všetky doterajšie pokusy boli viac či menej neúspešné, významne prispeli k rozvoju v tejto oblasti a umožnili vytvoriť nové, kvalitnejšie riešenie.

Maastrichtská rovnoprávnosť jazykov i obavy z amerikanizácie

Administratíva Európskej únie (EU) musí riešiť chúlolistivý problém: podľa Maastrichtskej dohody „*žiadny jazyk nesmie byť ani diskriminovaný, ani privilegiovaný*“. A tak jej neostáva než neustále prekladať desiatky správ, dokumentov a hlásení do všetkých jazykov EU. Kým do roku 1995 to bolo 9 jazykov, dnes je to už 26. A to stále nie je všetko – spisovných jazykov je len v Európe vyše 30 (a čo ďalšie kontinenty a krajiny?).

S tým úzko súvisia náklady na tlmočenie: Kým v roku 1994 to bolo asi 15 miliónov Euro, v roku 1996 už okolo 40 miliónov a rastie to ďalej. Tento stav sa pre EU stáva pomaly ale iste neúnosný.

Pre mnohé krajiny je rovnako neprijateľná aj hegemonia angličtiny. A nie je to len otázka tradícií či národnej hrdosti. Sociológovia už dávno upozorňujú, že s angličtinou sa do Európy šíri aj amerikanizácia, ktorej mnohé prejavy sú v Európe nežiaduce. **Európa chce ostať Európou !**

INTERLINGUA

História vzniku Interlingvy (IA)

Toto riešenie vzniklo vďaka finančnej podpore Alice Morrisovej, vnučky známeho multimiliardára a „kráľa železníc“ C. Vanderbilta. V roku 1924 bola založená Medzinárodná spoločnosť pre pomocný jazyk – IALA. Na rozdiel od predošlých pokusov IALA uskutočnila seriózny medzinárodný vedecký výskum, ktorý bol úspešne zavŕšený v r.1951 vydaním IA-anglického slovníka s viac ako 27.000 slovami, a gramatiky IA. O kvalite tohto slovníka svedčí aj fakt, že tento slovník využíva napr. aj ISO organizácia, ktorá pod patronátom UNESCO vypracúva medzinárodnú terminológiu pre technické odbory.

Od roku 1951 je teda k dispozícii riešenie, neporovnateľne efektívnejšie ako čokoľvek dovtedy aj teraz. Keďže časy studenej vojny, železných opon i ďalších prekážok medzinárodnej komunikácie (dúfajme že navždy) pominuli, je len na nás, ako sa s týmto závažným faktom vysporiadame...

Súčasnosť Interlingvy vo svete, literatúra a kontakty

IA nie je experiment či pokus, ale reálny nástroj pripravený slúžiť. Každé dva roky sa konajú medzinárodné konferencie o IA (v júli 2011 už 19.), vychádzajú v nej knihy, časopisy, používa sa na dorozumievanie. Preniká aj do Internetu a na stránky WWW, a to aj v podobe kurzov, publikácií a slovníkov.

Od roku 1955 pracuje UMI – Union Mundial pro Interlingua, medzinárodná organizácia na podporu IA, ktorá má v súčasnosti pobočky alebo zástupcov vo viac ako 25 krajinách Európy, Severnej i Južnej Ameriky, Ázie i Afriky.

Literatúra:

Interlingua-English Dictionary, ISBN 0-8044-0188-8
Interlingua – A Grammar of the International Language (angl.)
časopis „PANORAMA IN INTERLINGUA“, ISSN 0903-2932

Kontakty:

www.interlingua.com - oficiálna WWW stránka IA a UMI

Súčasnosť Interlingvy na Slovensku, literatúra a kontakty

Nestorom IA na Slovensku a reprezentantom voči UMI bol pán Július Tomin z Krupinej, gymnaziálny profesor latinčiny. Vďaka jeho úsiliu je Slovensko známe vo svete IA, a k dispozícii sú:

- knižka „EURO jazyk pre spoločnú Európu“, ISBN 80-967199-3-9
- slovníky IA-slovenský i slovensko-IA (cca. 5.000 slov slovnej zásoby)

Slovníky sú ďalej aktualizované a dopĺňané (dnes už cca. 13.500 slov, aj v elektronickej podobe).

Kontakty:

rhr.netkosice.sk/ia - WWW stránka o Interlingve v slovenčine

Princípy vytvorenia jazyka Interlingua (IA)

IA vznikla zo spoločného prieniku základných európskych skupín jazykov, ktoré majú v podstate grécko-latin-ský základ, a tak sa IA podobá **modernej latinčine**.

V porovnaní s klasickou latinčinou má však IA aktuálnejšiu slovnú zásobu (electromotor, perestrojka, robot), a úplne zjednodušenú gramatiku. Slovná zásoba IA obsahuje v značnej miere „medzinárodné“ slová, ktoré sú podobné vo väčšine jazykov a ktoré majú „klasickú“ výslovnosť.

Ukážky Interlingvy s prekladom

Car amica e amico!
Nihil nove sub le sol.
Omne initio es difficile.
Le papiro tolera toto.
Divide e impera.
Post nos le diluvio.

Drahá priateľka a priateľ!
Nič nové pod slnkom.
Každý začiatok je ťažký.
Papier znesie všetko.
Rozdeľuj a panuj.
Po nás potopa.

Un bella senioreta,
in compania de granmatre,
compra guantos. „Quanto
costa un par de guantos?“
„Un basio“ - responde
le venditor con dulce
surriso. „Ben. Da me
tres pares, le granmatre
pagara vos.“

Jedna pekná slečna,
v spoločnosti starej matky,
kupuje rukavičky. „Koľko
stojí jeden pár rukavičiek?“
„Jeden bozk“ - odpovie
predavač so sladkým
úsmevom. „Dobre. Dajte mi
tri páry, stará mama
pagará vám.“

Nove stato retrova su identitate

Es ben cognite que ab
le 1 de januario 1993 existe
super le mappa del continente
europee un nove stato
- SLOVAKIA.
Le metropole del pais
es Bratislava con circa 500
000 (cinque centos milles)
habitantes. Illo es situate
super le Danubio. Su castello
es le residentia del presidente.

Nový štát nachádza svoju identitu

Je dobre známe, že od
1. januára 1993 existuje
na mape kontinentu
európskeho nový štát
- SLOVENSKO.
Hlavné mesto krajiny
je Bratislava s asi 500
000 (päťsto tisícami)
obyvateľmi. Je položené
na Dunaji. Jeho hrad
je sídlom prezidenta.

J.Tomin: EURO – jazyk pre spoločnú Európu